

2.

og av dei som folk syntest låg lengst attende i jordbruk, så det må nok ha vori i bruk frå gamalt. Tida dei skulle spreide dene gjødsla, var helst om hausten, men det vart også gjort om våren. Om det var serskilte gjødselslag til slik bruk, har eg ikkje høyrte noko om, heller ikkje om mengda på arealet.

6. Kan hende nytta dei namnet fraudeng, det vart iallfall brukt om eng som låg slik til at det hadde tilsig frå gjødselplassen. Andre namn kjenner eg ikkje. For frå riktig fraudig eng vart og tildels kalla fraudfor.
7. Det var nok ålment å sette uthusa slik at eit visst jordstykke skulle få fraudsiget (frausie). Ein slapp da foreta noko anna dyrking her. Noko meir under dette punktet kjenner eg ikkje til, men eg finn det sjølv sagt at slike omsyn som nemnt, vart teki. Dei breide reinene nedafor dei gamle åkrane skulle tyde på det.
8. Sjå framfor. -- Dei brukte nok same reidskapen. Vanligste handreidskapen var nok ei tre-rokko. På somme gårdar var dei så langt framme at dei hadde greip som var laga av ein bjørktopt med 3 spirer, og desse hadde jarnskoning på spissane, eller dei hadde andre greip heimegjorde av tre eller smidde av jarn og likna våre gallar. Men på mange gårdar hadde dei berre tre-rokko. Eg minnest folk på alder med mine forelder som snakka om kor tungt dei syntes det var å arbeide med denne trerokko, og kor gildt dei syntes det var å få i handa eit greip som dei nemnde. Dette var nok reidskapane dei hadde når dei skulle lesse og breide frauden. Dei køyrde han nok helst ut på ein kjermsleda. -- Det var nok helst i tida 1850 - 70 at ein her gjekk over til nyare typer reidskap og nyare arbeidemetodar.
9. Ja. Årsaken var nok helst skorten på for. Men dei hadde også den trua at enget vart tettare og finare når det vart beitt. Her vart nok i gamaltid inkje engstykke spara for beiting korkje haust eller vår.
10. Vårbeiting er no ålment avlagt, og berre unnantak. Men ei rimelig haustbeiting blir enno brukt, slik at eitt- og to-års ekrar helst blir spara.
11. Her gjekk dei med ei rive og slo gjødsla utover. Annan reidskap og omgangsmåte kjenner eg ikkje.
12. I sommarfjøs eller i kruer. Har ikkje her noko døme på sommarfjøs oppsett ved utslått, men her i bygda er ikkje høva slik at det har tilliggi gårdane noko større utslåttar. Sætervollane vart som oftast slegi. Gjødsla her vart spreidd utover vollen. Men om det var nokon regel for når det skulle gjerast, veit eg ikkje.
13. Småfeet vart gjerne stengde inne i kruer, som var laga av grinder og kunne flyttast. Sjå framfor. Eg veit inkje døme på at dei hadde kyr i slike kruer, men det kan ha vori brukt for det.
14. Veit ikkje nokon som no bruker slike kruer. Eg kjenner heller ikkje noko namn som er omspurd under dette avsnittet.
15. Eg høyrde som smågut at dei festa skarpslipa ljåar

til fjøsdøra til verje mot bjørnen. Det er trulig dei brukte liknande midlar ved kruene (ljaar, økser eller annan kvass reidskap, dei trudde bjørnen var redd slikt). Noko anna råder har eg ikkje høyrte om.

16. Dette kjenner eg inkje til.

17. Heller ikkje

18. Ikkje det eg veit.

19. Kru og trø(d). Kru er ei inngjerding av grinder som flyttast. Ei trø er her også ei inngjerding, men større enn ei kru, og med fast gjerde. Ei kone fekk lov hos ein husmann til å la kua si beite på plassen til husmannen, men ho måtte og spørre gårdmannen, og han svara: "Dokk må no itj krubeit da." Dei brukte kanskje kruer også for beiting og samstundes gjødsling. Ein av gårdane på Fossland kallest av naboane i daglig tale Trøa. Desse andre nemnde orda er ikkje i bruk i bygdemålet her.

20. Sætervollen var ofte inngjerda og vart slegi. Har ikkje høyrte anna namn enn sætervollen. Slåtten der er det lenge sia slutt med, og mest alle sætrar nedlagt. Om gjødsling: sjå frammafor.

21. Enget vart når det var høve til det, gjødsle med fiskavfall og tang. Ved sildsteng kunne det i gamal tid bli masser av småsild som ikkje vart seld. Det vart da gjødsel. Såvidt eg veit breidde dei silda utover enget eller la ho i kompost saman med jord og kørde og breidde utover sia når massen hadde rotne ihop. I siste tilfelle brukte dei vel helst denne gjødsle på åkeren. Skulle dei nytte tang på eng, fall det jo av seg sjølv at dei måtte breie det utover. Det vart no berre ein og annan gongen det vart høve til å gjødsle med fiskavfall, så eg trur ikkje det er stort å rekne her. (Eg hugsar folk som hadde lite om gjødsel, brukte torsk hovud å gjødsle poteten med.)

For resten: med omsyn til engbruk vart det nok her mest berre drivi haustingsbruk i gamle dagar.

2507

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Nord. Trøndel.

Letterøy

2506
2506
2506

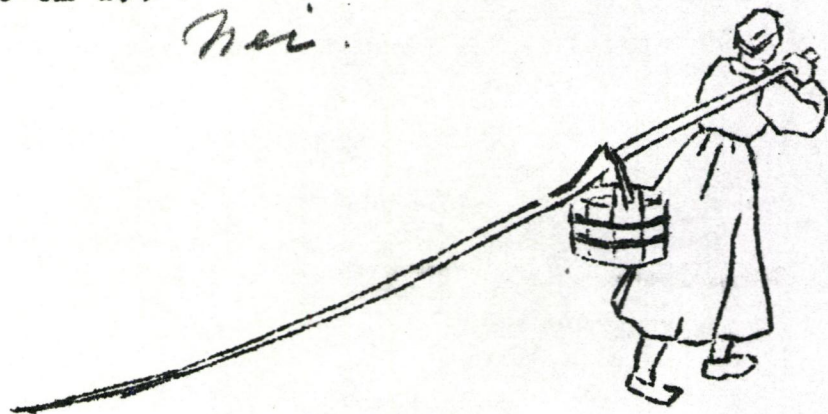
NORSK ETNO OG ISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEHUSEM.
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over sksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det?

Nei.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel? *Nei.*

Har ein bruka kumøkk til brensel? *Nei, ikkje her, men det kan nok komma av at her er nok av anna brensel. Eg minnest òg at eg har høyrde nemnt om slike brukt av kumøkk.*

Ferd. ann 27/12 - 1948

Johns. Olsen